

Dosarul nr. 2ra-1450/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (judecător D. Dulghieru)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (judecători V. Buhnaci, I. Cotruță și M. Guzun)

DECIZIE

30 octombrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Oleg Sternioală
Maria Ghervas
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Nina Vascan

examinând recursurile declarate de „Aviconconstruct” SRL, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan, și de Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș, reprezentați de avocatul Alexandru Iachimciuc,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș împotriva „Aviconconstruct” SRL, intervenient accesoriu Primăria mun. Chișinău, cu privire la repararea prejudiciului material și moral, precum și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 05 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost respinse apelurile declarate de „Aviconconstruct” SRL, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan, și de Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș, reprezentați de avocatul Alexandru Iachimciuc, fiind menținută hotărârea din 08 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani,

c o n s t a t ă :

La 19 decembrie 2012, Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș au depus cerere de chemare în judecată împotriva „Aviconconstruct” SRL cu privire la recunoașterea încălcării dreptului la respectarea vieții private și a domiciliului, garantat de art. 28-29 din Constituția Republicii Moldova și de art. 8 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, precum și recunoașterea încălcării dreptului de vecinătate coroborat cu dreptul de proprietate, garantat de art. 46 din Constituția Republicii Moldova și de art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (f.d. 1-19, vol. I).

În motivarea acțiunii, reclamanții Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș au relatat că în temeiul deciziei Comitetului executiv al Sovietului or. Chișinău de deputați ai poporului nr. 9/4-11 din 10 iunie 1991, deciziei Primăriei mun. Chișinău nr. 7/39-16 din 04 aprilie 1996, deciziei Primarului general al mun. Chișinău nr. 22/22-37 din 09 noiembrie 2000, contractului de vânzare-cumpărare nr. 12913 din 16 noiembrie 2000 și titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. 0100512009, au devenit coproprietari ai lotului de teren cu suprafața de 0, 088 ha, amplasat pe XXXXX, într-o zonă rezidențială.

Reclamanții au susținut că în temeiul procesului-verbal nr. 281 din 10 ianuarie 2001, a fost recepționată casa de locuit a reclamanților pe terenul nominalizat, iar în luna septembrie 2010, pe terenul alăturat a fost începută construcția unui complex locativ cu 10 etaje.

Reclamanții au invocat că efectuarea lucrărilor de construcție a fost autorizată în lipsa acordului vecinilor și cu încălcarea distanței-limită față de imobilele alăturate, din care motiv, prin scrisorile din 12 octombrie 2010, 25 octombrie 2010 și 17 martie 2011, adresate Primarului general al mun. Chișinău, Anatolie Bantuș a solicitat sprijinul acestuia pentru apărarea dreptului la viață privată și a dreptului de proprietate, însă scrisorile au rămas fără răspuns.

Reclamanții au indicat că drept urmare a plângerii lui Anatolie Bantuș din 01 octombrie 2010, Inspekția de Stat în Construcții a emis prescripția seria IS nr. 009586, prin care a constatat lipsa autorizației de construire pentru efectuarea lucrărilor de construcție la excavarea gropii de fundație și formarea pilonilor, lipsa documentației de proiect verificate și coordonate conform legislației, cât și executarea lucrărilor de construcție în lipsa antreprenorului licențiat, dirigintelui de șantier și responsabilului tehnic.

Reclamanții au declarat că prin scrisoarea Direcției generale arhitectură, urbanism și relații funciare din cadrul Consiliului mun. Chișinău din 05 ianuarie 2011, i s-a comunicat că reprezentanții beneficiarului construcției complexului locativ au fost informați oral despre asigurarea securității șantierului de construcție și a clădirilor învecinate, precum și despre respectarea documentației de proiect și a normativelor în construcții.

Reclamanții au afirmat că la 25 martie 2011, un grup de locatari de pe str. Xenopol și Sucevița s-au adresat către Primarul general al mun. Chișinău, menționând că le este pusă în pericol viața după începerea lucrărilor de construcție pe bd. Alba Iulia nr. 168.

Reclamanții au relevat că după ce s-au plâns că macaraua de pe șantier cară încărcături deasupra ogrăzii în care locuiesc, Direcția generală arhitectură, urbanism și relații funciare din cadrul Consiliului mun. Chișinău l-a informat pe Anatolie Bantuș prin scrisoarea din 15 aprilie 2011, că proiectul organizării și executării lucrărilor de construcție (obiectivul 026-pos) prevede limitarea acțiunii macaralei în zona imobilului reclamanților.

Reclamanții au menționat că la 15 iulie 2011, o comisie constituită în cadrul Preturii sect. Buiucani, mun. Chișinău, a stabilit că șantierul de pe bd. Alba Iulia nr. 168 se află nemijlocit în preajma vecinului de pe XXXXX, unde au loc toate

lucrările de sudare, vibrație și ridicarea materialelor de construcție cu macaraua peste ograda vecinului Anatolie Bantuș.

Reclamanții au punctat că prin scrisoarea Inspecției de Stat în Construcții din 12 mai 2011, lui Anatolie Bantuș i s-a explicat că responsabilitatea pentru emiterea certificatelor de urbanism și a autorizațiilor de construire/desființare revine în mod solidar semnatarilor acestora.

Reclamanții au arătat că prin prescripția Inspecției de Stat în Construcții seria ISC nr. 0002178 din 05 mai 2012, s-a constatat că gardul din beton al vecinului Anatolie Bantuș este amplasat pe marginea gropii de fundare, iar pentru a preveni posibila ruinare a taluzului gropii de fundare, care va duce la prăbușirea construcțiilor vecine de pe hotarul terenului, s-a obligat antreprenorul ca în regim de urgență să execute construcția peretelui parcării subterane.

Reclamanții au specificat că până la data depunerii cererii de chemare în judecată, prescripțiile Inspecției de Stat în Construcții nu au fost executate.

Reclamanții au evidențiat că la 10 iunie 2011, Anatolie Bantuș a semnat cu Constantin Cioina, beneficiarul construcției de pe bd. Alba Iulia nr. 168, un act prin care se constată că în urma lucrărilor de presare se fac simțite vibrații active și puternice la imobilul vecin de pe XXXXX.

Reclamanții au notat că Anatolie Bantuș a adresat o plângere Inspecției de Stat în Construcții pentru a interveni în scopul încetării vibrațiilor de teren care durau mai mult de 2 săptămâni, iar prin prescripția Inspecției de Stat în Construcții seria ISC nr. 0000824 din 04 iulie 2011, s-a stabilit lipsa actului de transmitere în natură a hotarelor terenului privat și lipsa actului de trasare a axelor construcției și fixare a reperelor, prin ce s-au încălcat prevederile legislației în vigoare.

De asemenea, reclamanții au reliefat că prin prescripția respectivă, Inspecția de Stat în Construcții a interzis efectuarea lucrărilor de betonare a plăcii fundației la blocul nr. 1.

Reclamanții au relatat că prin scrisoarea din 06 iulie 2011, Inspecția de Stat în Construcții a menționat că, compactarea solului a fost efectuată pe straturi cu mașina vibratoare de tip Hamm 3412 HT, iar datele tehnice ale acestei mașini și impactul acesteia asupra imobilelor învecinate urmează a fi prezentate de către autorul proiectului, acestea fiind solicitate prin prescripția nr. 0000826 din 06 iulie 2011.

Reclamanții au susținut că prin aceeași scrisoare, Inspecția de Stat în Construcții a indicat, cu referire la distanța obiectivelor proiectate față de hotarul terenului reclamanților, că în conformitate cu planul general avizat la data de 05 aprilie 2011, această distanță este de 3, 9 m, beneficiarul construcției fiind avertizat de către Inspecția de Stat în Construcții privind respectarea strictă a acestei distanțe.

Reclamanții au indicat că la 13 iulie 2011, Anatolie Bantuș s-a adresat către Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, precum și către Procurorul general, solicitând crearea unei comisii mixte care să examineze legalitatea construcției de pe bd. Alba Iulia nr. 168.

Reclamanții au invocat că prin scrisoarea din 14 iulie 2011, Procuratura

Generală repetat a solicitat Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, precum și Primarului general al mun. Chișinău, crearea unei comisii cu includerea factorilor de decizie din cadrul Primăriei mun. Chișinău care au autorizat edificarea blocului locativ, cu participarea părților interesate, cât și sistarea lucrărilor de construcție până la verificarea legalității construcției blocului locativ.

Reclamanții au declarat că prin procesul-verbal din 14 iulie 2011, comisia formată din șeful adjunct al Inspecției de Stat în Construcții, șeful Inspecției de Stat în Construcții mun. Chișinău, inspectorul principal al Inspecției de Stat în Construcții, arhitectul-șef interimar al mun. Chișinău, administratorul Serviciului de Stat pentru Verificarea și Expertizarea Proiectelor și Construcțiilor, șeful Direcției autorizare și disciplină în construcții, arhitectul-șef al proiectului de execuție „Altamira“ SRL și verificatorul de proiect al Serviciului de Stat pentru Verificarea și Expertizarea Proiectelor și Construcțiilor a constatat că planul general de amplasare a obiectivelor a fost recondonat la data de 12 iulie 2011, acesta prevăzând distanța dintre hotarul juridic al terenului privat și axele clădirii proiectate de 3, 6 m și 3 m, iar recondonarea planului general nu necesită obținerea unui nou certificat de urbanism pentru proiectare și a unei noi autorizații de construire.

Totodată, reclamanții au menționat că această comisie a mai constatat că nu a fost solicitat acordul lui Anatolie Bantuș ca vecin la eliberarea certificatului de urbanism pentru proiectare, deoarece la elaborarea Planului General al mun. Chișinău a fost consultată populația în procesul elaborării și aprobării documentației de amenajare a teritoriului și a documentației de urbanism.

Reclamanții au afirmat că această comisie a constatat și faptul că la momentul eliberării autorizației de construire, distanța dintre hotarul terenului și clădirea proiectată a fost de 3, 6 m, însă la momentul actual distanța a fost micșorată până la 2, 4 m.

Reclamanții au relevat că la 28 iulie 2011 și la 17 august 2011, Anatolie Bantuș s-a adresat la Direcția salvatori și pompieri din cadrul Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale, solicitând să fie informat despre normele de securitate antiincendiară.

Reclamanții au menționat că prin scrisorile din 29 iulie 2011 și din 23 august 2011, Direcția salvatori și pompieri din cadrul Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale i-a explicat lui Anatolie Bantuș că în conformitate cu prevederile Legii nr. 267 din 09 noiembrie 1994 privind apărarea împotriva incendiilor și ale Normativului în construcții СНиП 2.07.01-89 „Градостроительство. Планировка и застройка городских и сельских поселений“, Anexa nr. 1, pct. 1, spațiul de siguranță la foc minim necesar între obiectele nominalizate este de 9 m, iar un perete antifoc trebuie să se sprijine pe fundație proprie sau pe grinzi de fundație, să fie executat pe toată înălțimea clădirii și să intersecteze toate elementele constructive ale clădirii și toate etajele, fiind construit din materiale necombustibile.

Reclamanții au mai punctat că prin scrisoarea din 11 august 2011, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor a indicat, cu referire la normele

antiincendiere, că potrivit Tabelului nr. 1, pct. 1, Anexa nr. 1 la Normativul în construcții СНиП 2.07.01-89 „Градостроительство. Планировка и застройка городских и сельских поселений“, distanța între clădiri nu se limitează în cazul când perețele clădirii mai înalte se clasifică ca „perete antifoc”, ceea ce se respectă în proiectul complexului locativ cu obiective de menire social-culturală și parcare auto subterană de pe bd. Alba-Iulia nr. 168.

Reclamanții au precizat că întrucât perețele construcției de pe bd. Alba Iulia nr. 168, amplasat spre imobilul reclamanților și proiectat ca fiind unul „orb” și „antifoc”, se construia cu ferestre, iar balcoanele de pe perețele lateral sunt amplasate în direcția ogrăzii reclamanților, la 06 decembrie 2011, au solicitat Inspecției de Stat în Construcții de a interveni pentru a asigura efectuarea lucrărilor de construcție conform proiectului.

Reclamanții au arătat că la 09 decembrie 2011, Inspecția de Stat în Construcții a emis prescripția seria ISC nr. 0001505, prin care a constatat că lucrările de zidărie a peretelui la blocul nr. 1 (poziție conform planului general) Axa 1-13-P se execută cu abateri de la documentația de proiect avizată și coordonată conform legislației în vigoare, și anume se execută goluri în zidărie cu dimensiunile de 900x1320 mm, neprevăzute în documentația de proiect.

Astfel, reclamanții au evidențiat că Inspecția de Stat în Construcții a indicat că urmează a fi înlăturate neconformitățile depistate și efectuate lucrările de zidărie în strictă conformitate cu documentația de proiect.

Reclamanții au notat că prin scrisoarea din 13 ianuarie 2012, Direcția generală arhitectură, urbanism și relații funciare din cadrul Consiliului mun. Chișinău a menționat că golurile de la primele niveluri ale fațadei laterale a blocului, apărute ca urmare a erorii zidarilor, au fost blocate, iar în prezent, lucrările fiind executate conform documentației de proiect aprobate.

În continuare, reclamanții au reliefat că la solicitarea Procurorului general și a lui Anatolie Bantuș, la data de 15 iulie 2011, Pretura sect. Buiucani, mun. Chișinău, s-a întrunit în comisie, stabilind prin procesul-verbal de cercetare a șantierului de pe bd. Alba Iulia nr. 168 că acesta se află nemijlocit în prejma casei de locuit de pe XXXXX, unde au loc toate lucrările de sudare, vibrație și ridicarea materialelor cu macaraua peste ograda vecinului Anatolie Bantuș, unde au fost depistate deșeuri din materialele de construcție căzute de pe șantierul din prejmă.

La fel, reclamanții au relatat că această comisie a constatat că gardul capital construit între vecini are fisuri esențiale, proaspăt apărute în urma vibrațiilor de la construcția din preajmă, fiind evident că fisurile au apărut recent, deoarece bucățile de beton și tencuiala căzută nu au fost evacuate.

Reclamanții au susținut că această comisie a mai stabilit că toate podurile din casa lui Anatolie Bantuș sunt crăpate, iar faianța de la bucătărie și baie este desprinsă de pe perete în urma vibrațiilor de pe șantierul de pe bd. Alba Iulia nr. 168, ceea ce este recunoscut și de către Constantin Cioina în actul pe care l-a întocmit.

Reclamanții au indicat că prin raportul de constatare tehnico-științifică nr.

709 din 30 noiembrie 2011, expertul Lucia Chintea a constatat că, casa de locuit individuală de pe XXXXX a suportat deteriorări și fisuri ca efect al lucrărilor de construcție de pe bd. Alba Iulia nr. 168.

Reclamanții au declarat că la 03 ianuarie 2012, Anatolie Bantuș s-a adresat la Inspekția de Stat în Construcții, plângându-se că în ograda sa continuă să cadă materiale de construcție, fiind pusă în pericol familia sa, iar acoperișurile, pavajul și pragul sunt pline de beton căzut de sus și întărit, care continuă să cadă și este imposibil de a fi curățat.

În această privință, reclamanții au afirmat că la 09 ianuarie 2012, Inspekția de Stat în Construcții a emis prescripția seria ISC nr. 0001803, prin care a constatat că în timpul betonării coloanelor, cad stropi de mortar pe terenul învecinat construcției de pe XXXXX, al cărui proprietar este Anatolie Bantuș.

Reclamanții au relevat că prin aceeași prescripție, Inspekția de Stat în Construcții a obligat antreprenorul să monteze o plasă de protecție pe blocul nr. 1, la peretele anexelor 1-13-P, sistând lucrările de construcție la blocul nr. 1 până la montarea plasei de protecție.

Reclamanții au specificat că plasa respectivă a fost montată doar parțial, după finisarea lucrărilor de betonare și zidărie.

Reclamanții au punctat că în scrisoarea din 01 februarie 2012, Inspekția de Stat în Construcții a stabilit că prin controlul efectuat la fața locului la data de 16 ianuarie 2012, s-a constatat că lucrările de betonare a structurii de rezistență din partea casei de locuit a lui Anatolie Bantuș au fost executate cu încălcarea regulilor de protecție a șantierului.

În continuare, reclamanții au declarat că la 25 iunie 2012, Agenția Ecologică Chișinău a întocmit actul nr. 056076, prin care a constatat că pe terenul lui Anatolie Bantuș, inclusiv pe acoperișul imobilului, se află bucăți de piatră, mortar întărit și bucăți de polistiren, iar pe suprafața solului, unde cresc plante decorative, ierburi, legume, arbori și arbuști, pretutindeni este împrăștiat rumeguș de polistiren, care a fost adus de vânt de pe șantierul din imediata vecinătate, pe bd. Alba Iulia nr. 168.

Reclamanții au afirmat că prin actul enunțat, Agenția Ecologică Chișinău a specificat că acest rumeguș de polistiren, chiar dacă este inert, poluează stratul fertil de sol din curtea lui Anatolie Bantuș, dăunând creșterii plantelor și creând incomodități locatarilor.

Mai mult, reclamanții au invocat că în acest act este indicat că blocul locativ cu 10 niveluri, situat pe bd. Alba Iulia nr. 168, este edificat la numai 2, 4 m de la gardul și imobilul (lipit de gard) lui Anatolie Bantuș, ceea ce contravine cerințelor de amplasare a clădirilor prevăzute în Normativul în construcții СНиП 2.07.01-89 „Градостроительство. Планировка и застройка городских и сельских поселений“, Anexa nr. 1, pct. 1, iar în caz de cutremur și dărâmare a clădirii în cauză, imobilul cetățeanului Anatolie Bantuș va fi acoperit totalmente, fiind astfel creată o situație în rezultatul căreia viața locatarilor de pe XXXXX este în pericol direct și inevitabil.

Reclamanții au subliniat că în perioada 10 aprilie 2012 – 20 aprilie 2012,

Anatolie Bantuș a fost internat în spital, în mod de urgență, cu diagnoza XXXXX, iar în perioada 21 iunie 2012 – 02 iulie 2012, Larisa Bantuș a fost internată la tratament staționar cu diagnoza YYYYYY.

Reclamanții au precizat că în cazul ambilor, factorii etiologici includ și factorii psiho-emoționali.

În drept, reclamanții au invocat prevederile art. 127 din Constituția Republicii Moldova și au subliniat că dreptul la proprietate este garantat titularilor acestuia în măsura în care dreptul respectiv nu vine în contradicție cu interesele societății, iar art. 46 alin. (5) din Constituția Republicii Moldova impune obligații de ordin social, care determină posibilitățile legiuitorului de a institui norme de reglementare a proprietății, pornind de la sarcinile ce țin de protecția și asigurarea bunei vecinătăți.

Astfel, reclamanții au relevat că legiuitorul a recurs la stabilirea unor îngrădiri în exercitarea dreptului de proprietate, scopul principal al cărora constă în crearea condițiilor necesare pentru a face posibilă o conlocuire a membrilor societății.

Reclamanții au indicat că în acord cu prevederile art. 46 alin. (5) din Constituția Republicii Moldova, proprietarul poate să săvârșească cu bunurile sale orice acțiuni, precum înstrăinarea, transmiterea lor în posesie și folosință, să le dea în gaj sau să le greveze cu alte drepturi reale, dar cu respectarea unor condiții, și anume ca actele respective să nu contravină legii și să nu fie încălcate drepturile persoanelor terțe.

Reclamanții au specificat că aceste restricții sunt consfințite de lege cu scopul de a limita dreptul proprietarului și de a evita încălcarea drepturilor persoanelor terțe, or limitarea dreptului de proprietate reprezintă o restrângere a proprietarului în realizarea atributelor dreptului de proprietate, care se instituie pentru garantarea drepturilor și intereselor legitime ale altor persoane, inclusiv ale vecinilor.

Reclamanții au arătat că în virtutea vecinătății, proprietarii terenurilor sau ale altor bunuri imobile sunt împovărați cu anumite obligații și înzestrați cu anumite drepturi, care rezultă din aflarea acestora în apropiere unul față de altul sau la distanțe de unde se pot produce influențe reciproce, astfel încât libertatea fiecărui proprietar încetează acolo unde începe vătămarea celuilalt proprietar.

Reclamanții au precizat că principiul asigurării bunei vecinătăți, după reglementarea constituțională, a dobândit o nuanțare organică detaliată în cadrul Codului civil.

Reclamanții au punctat că buna vecinătate este reprezentată de două îndatoriri, și anume la faptul că proprietarul unui imobil nu trebuie să-l prejudicieze pe vecinul său, precum și la faptul că acesta nu trebuie să-l incomodeze într-un mod intolerabil pe vecin, or dreptul fiecăruia de a uza sau chiar de a abuza de proprietatea sa găsește limita naturală și legală în dreptul proprietății altuia, luând astfel naștere principiul responsabilității acestuia.

Reclamanții au notat că există două categorii ale inconvenientelor legate de vecinătate: inconveniente cauzate prin exercitarea dreptului de proprietate fără

depășirea limitelor materiale ale fondului, cum ar fi ridicarea unei construcții pe propriul teren și care cauzează datorită trepidațiilor existente în procesul de construcție, precum și/sau datorită nerespectării distanțelor minime, anumite inconveniente fondului vecin; și inconveniente cauzate prin depășirea limitelor propriului fond și introducerea unor elemente materiale în subsolul, solul sau spațiul suprapus fondurilor vecine, cum ar fi substanțe chimice, fum, zgomote, pericol de prăbușire etc.

Aici, reclamantii au considerat că proprietarul unui imobil care a obținut autorizația administrativă nu poate fi exonerat de răspundere civilă față de vecini.

Astfel, reclamantii au evidențiat că pentru a se angaja răspunderea pentru inconveniente anormale de vecinătate trebuie să existe un prejudiciu continuu rezultat din caracterul anormal al tulburării care să aibă ca efect diminuarea proprietății lor, cum ar fi pericolul de prăbușire prin nerespectarea distanței minime între construcții, poluarea, inclusiv cea vizuală, și alte surse de incomoditate, care fac ca însuși conceptul de vecinătate să dobândească noi dimensiuni, reflectându-și consecințele și sub alte aspecte decât cele de ordin geografic.

Reclamantii au afirmat că în jurisprudență prin atentare inadmisibilă se înțelege imixtiunea exercitată asupra unuia dintre atributele dreptului de proprietate al vecinului, care nu poate fi acceptată în condițiile de normalitate a relațiilor de conviețuire socială, or nu sunt considerate circumstanțe justificative ale atentării inadmisibile asupra terenului vecin crearea prin construcție a unei umbre pe teritoriul vecinului, limitarea dreptului de servitute a vecinului asupra terenului aservit prin faptul construirii.

De asemenea, reclamantii au considerat că nu sunt considerate în calitate de circumstanțe justificative lucrările de reparație curentă, restaurare și conservare a clădirilor cu condiția menținerii aceluiași funcții și a suprafeței la sol, adică lucrări inferioare și exterioare (tencuieli, placaje etc.), prin care nu se modifică elementele constructive.

Reclamantii au declarat că prin prisma art. 389 din Codul civil, nu este clar care sunt acele distanțe minime față de terenurile învecinate și construcțiile de pe acestea, odată ce nici într-un act legislativ sau normativ nu sunt descrise și precizate aceste distanțe.

Reclamantii au susținut că deși instanțele de judecată, prin prisma prevederilor art. 389 alin. (2) din Codul civil, cât și prin analogia dreptului, aplică față de hotarul vecin distanța minimă de 1 m ce trebuie respectată în cazul construcțiilor, aceeași distanță minimă de 1 m nu poate fi aplicată și în cazul unei case de locuit individuale învecinate cu un complex locativ cu mai multe etaje.

Reclamantii au notat că în literatura de specialitate s-a prefigurat raționamentul că în cazul construcțiilor din zonele rezidențiale, distanța între imobile de diferite dimensiuni și înălțimi trebuie să fie cel puțin echivalentă cu înălțimea construcțiilor în cauză, această logică fiind pe deplin judicioasă, astfel ca în cazul prăbușirii imobilului mai înalt să nu existe riscul torpilării construcțiilor mai mici și a punerii în pericol a vieții și integrității corporale a locatarilor din perimetru.

În această ordine de idei, reclamantii au menționat că Regulamentul cu privire la formarea bunurilor imobile, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 61 din 29 ianuarie 1999, nu este aplicabil speței deduse judecării, atâta timp cât Normativul în construcții СНиП 2.07.01-89 „Градостроительство. Планировка и застройка городских и сельских поселений“ conține prevederi speciale și reprezintă, în esență, un obicei al locului.

Reclamantii au indicat că prevederile art. 391 alin. (4) din Codul civil protejează interesele proprietarului terenului învecinat de a evita prăbușirea construcțiilor sau cauzarea altor prejudicii de ordin material.

Reclamantii au mai invocat că doctrina de specialitate și jurisprudența arată că principiul primului vecin are o valoare considerabilă în raporturile legate de dreptul de vecinătate, or reclamații nu s-ar fi stabilit cu traiul în zona rezidențială respectivă dacă ar fi cunoscut despre riscul apariției unor construcții masive în imediata apropiere a domiciliului lor și că imobilul vecin le-ar produce o tulburare de vecinătate și inconveniente anormale.

În context, reclamantii au făcut trimitere la cauza Sporrong și Lönnroth v. Suedia din 23 septembrie 1982, precum și la câteva plângeri depuse la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care au fost comunicate Guvernului Republicii Moldova.

La fel, reclamantii au reiterat circumstanțele factice pertinente cauzei, în special cele constatate de autoritățile publice.

La 02 mai 2013, reclamantii Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș, reprezentați de avocatul stagiar Livia Mitrofan, au depus cerere prin care au depus cerere privind modificarea obiectului acțiunii, solicitând repararea prejudiciului material în suma care va fi stabilită prin expertiză, repararea prejudiciului moral în sumă de 50 000 euro, încasarea despăgubirii ce rezultă din limitarea dreptului de vedere în sumă de 1 600 lei lunar pentru o perioadă de cel puțin 10 ani și interzicerea exploatării complexului locativ până la achitarea de către „Aviconconstruct“ SRL a tuturor despăgubirilor (f.d. 115-128, vol. I).

În ceea ce privește pretențiile privind repararea prejudiciului material și a celui moral, reclamantii Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș, reprezentați de avocatul stagiar Livia Mitrofan, au invocat prevederile art. 14 și 1410 din Codul civil.

La 22 mai 2013, reclamantii Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș, reprezentați de avocatul stagiar Livia Mitrofan, au depus cerere prin care au renunțat la pretenția privind încasarea despăgubirii ce rezultă din limitarea dreptului de vedere în sumă de 1 600 lei lunar pentru o perioadă de cel puțin 10 ani, căreia anterior nu i s-a dat curs (f.d. 195-198, vol. I).

Prin încheierea din 20 martie 2014 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, a fost introdusă în proces în calitate de intervenient accesoriu Primăria mun. Chișinău (f.d. 212, vol. I).

În ședința de judecată din 14 decembrie 2015, reprezentantul reclamantilor Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș, avocatul Ana Nani, a înaintat cerere prin care a concretizat pretenția privind repararea prejudiciului material, solicitând încasarea sumei de 330 950 lei cu titlu de reparare a prejudiciului material, cu trimitere la

raportul de expertiză judiciară nr. 568 din 15 aprilie 2015, întocmit de expertul Alexandr Gordînschi (f.d. 159; 154-155, vol. II).

Prin hotărârea din 08 decembrie 2017 a Judecătorei Chişinău, sediul Buiucani, a fost admisă parţial cererea de chemare în judecată înaintată de Anatolie Bantuş şi Larisa Bantuş împotriva „Aviconconstruct” SRL, intervenient accesoriu Primăria mun. Chişinău, cu privire la repararea prejudiciului material în sumă de 330 950, 36 lei şi a celui moral în sumă de 50 000 euro. S-a încasat în beneficiul lui Anatolie Bantuş şi Larisei Bantuş, din contul „Aviconconstruct” SRL, suma de 330 950, 36 lei cu titlu de reparare a prejudiciului material şi suma de 9 928 lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de plată a taxei de stat. În rest, în partea cerinţei privind repararea prejudiciului moral în sumă de 50 000 euro, a fost respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată (f.d. 103-114, vol. III).

La 04 ianuarie 2018, „Aviconconstruct” SRL, reprezentată de avocatul Nicolae Leşan, a declarat apel împotriva hotărârii din 08 decembrie 2017 a Judecătorei Chişinău, sediul Buiucani (f.d. 118-119, vol. III).

La 05 ianuarie 2018, Anatolie Bantuş şi Larisa Bantuş, reprezentaţi de avocatul Alexandru Iachimciuc, au declarat apel împotriva hotărârii din 08 decembrie 2017 a Judecătorei Chişinău, sediul Buiucani (f.d. 120, vol. III).

Prin decizia din 05 martie 2019 a Curţii de Apel Chişinău, au fost respinse apelurile declarate de „Aviconconstruct” SRL, reprezentată de avocatul Nicolae Leşan, şi de Anatolie Bantuş şi Larisa Bantuş, reprezentaţi de avocatul Alexandru Iachimciuc, fiind menţinută hotărârea din 08 decembrie 2017 a Judecătorei Chişinău, sediul Buiucani (f.d. 233-245, vol. III).

La 05 iunie 2019, „Aviconconstruct” SRL, reprezentată de avocatul Nicolae Leşan, a declarat recurs împotriva deciziei din 05 martie 2019 a Curţii de Apel Chişinău, solicitând casarea acesteia şi trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chişinău, în alt complet de judecată (f.d. 2-16, vol. IV).

În motivarea recursului, recurenta „Aviconconstruct” SRL, reprezentată de avocatul Nicolae Leşan, a susţinut că prima instanţă neîntemeiat a respins cererile „Aviconconstruct” SRL privind încetarea procesului, reclamarea probelor şi intervenirea în proces a locatarilor complexului locativ de pe bd. Alba Iulia nr. 168, mun. Chişinău, iar instanţa de apel a omis cu desăvârşire să se expună în privinţa legalităţii încheierilor respective ale primei instanţe, deşi „Aviconconstruct” SRL a solicitat acest lucru în cererea de apel, ceea ce reprezintă încălcarea dreptului „Aviconconstruct” SRL la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenţia Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale.

Recurenta a indicat că prin raportul de constatare tehnico-ştiinţifică nr. 709 din 30 noiembrie 2011, s-a constatat că paguba materială cauzată lui Anatolie Bantuş este în sumă de 149 816, 32 lei, iar acest raport a fost prezentat în calitate de probă de către Anatolie Bantuş în cadrul examinării unui litigiu anterior, soluţionat în mod irevocabil prin decizia din 28 martie 2012 a Curţii Supreme de Justiţie, fiind respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Anatolie Bantuş împotriva Primăriei mun. Chişinău şi Inspecţiei de Stat în

Construcții, intervenient accesoriu „Aviconconstruct” SRL, cu privire la anularea actului administrativ și repararea prejudiciului material și moral.

Recurenta consideră că instanțele ierarhic inferioare au ignorat constatările și concluziile instanțelor de judecată din litigiul precedent, care au căpătat puterea lucrului judecat.

Recurenta a evidențiat că această omisiune este esențială pentru justa soluționare a prezentei cauze civile, odată ce a fost constatată în mod irevocabil legalitatea actelor permissive ce au stat la baza edificării complexului locativ de pe bd. Alba Iulia nr. 168, mun. Chișinău, cât și legalitatea construcției propriu-zise.

Respectiv, recurenta a notat că la aprecierea concluziilor din raportul de expertiză judiciară nr. 568 din 15 aprilie 2015 și din raportul de expertiză judiciară nr. 0159 din 02 mai 2017, instanțele ierarhic inferioare nu au ținut cont de concluziile instanțelor de judecată din litigiul precedent, cât și de procesul-verbal de recepție finală a complexului locativ de pe bd. Alba Iulia nr. 168, mun. Chișinău, din data de 28 martie 2014.

Mai mult, recurenta a subliniat că prin raportul de expertiză judiciară nr. 568 din 15 aprilie 2015, contrar prevederilor art. 158 alin. (3) din Codul de procedură civilă, expertul Alexandr Gordînschi a ignorat necesitatea de a stabili cu precizie existența legăturii cauzale între lucrările de construcție a complexului locativ de pe bd. Alba Iulia nr. 168, mun. Chișinău, și defectele depistate la casa de locuit individuală de pe XXXXX.

La fel, recurenta a menționat că, concluziile din raportul de expertiză judiciară nr. 0159 din 02 mai 2017 sunt contradictorii și imprecise, luând în considerare că însuși expertul a indicat imposibilitatea constatării stării tehnice a casei de locuit individuale de pe XXXXX, anterior influenței negative.

În continuare, recurenta a punctat că hotărârile instanțelor ierarhic inferioare sunt lipsite de o motivare clară și concisă, nefiind examinate toate probele din dosar și nefiind furnizate răspunsuri la toate argumentele „Aviconconstruct” SRL privind netemeinicia acțiunii, ceea ce reprezintă încălcarea dreptului „Aviconconstruct” SRL la un proces echitabil.

De asemenea, recurenta consideră că în cadrul judecării cauzei în ordine de apel, nu a fost asigurată continuitatea actului de justiție, deoarece instanța de apel a emis decizia recurată într-o altă componență decât cea care a examinat apelurile în fond.

La 25 iunie 2019, Curtea Supremă de Justiție a expediat intimațiilor Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș, precum și intervenientului accesoriu Primăria mun. Chișinău, copia cererii de recurs depuse de „Aviconconstruct” SRL, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan, împotriva deciziei din 05 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 19, vol. IV).

Intimații Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș, precum și intervenientul accesoriu Primăria mun. Chișinău, nu și-au valorificat dreptul de a depune referință la recursul declarat de „Aviconconstruct” SRL, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan.

La 23 iulie 2019, Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș, reprezentați de avocatul

Alexandru Iachimciuc, au declarat recurs împotriva deciziei din 05 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și a hotărârii din 08 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, în partea respingerii pretenției privind repararea prejudiciului moral, precum și pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri, prin care să fie admisă pretenția privind repararea prejudiciului moral, iar în rest, să fie menținute decizia din 05 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 08 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani (f.d. 22-28, vol. IV).

În motivarea recursului, recurenții Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș, reprezentați de avocatul Alexandru Iachimciuc, au susținut că prima instanță a dat o soluție neîntemeiată și contradictorie în ceea ce privește pretenția de reparare a prejudiciului moral, iar instanța de apel nu a oferit un răspuns clar la argumentele apelanților în partea respectivă.

Recurenții consideră că în sensul art. 8 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, dreptul lor de proprietate, care a fost lezat de către „Aviconconstruct” SRL, prin atributele sale include și faptul lezării dreptului la siguranța domiciliului, din care motiv se impune angajarea răspunderii delictuale a „Aviconconstruct” SRL și în partea reparării prejudiciului moral cauzat.

Recurenții au indicat că instanțele ierarhic inferioare nu au ținut cont de faptul că în perioada 10 aprilie 2012 – 20 aprilie 2012, Anatolie Bantuș a fost internat în spital, în mod de urgență, cu diagnoza XXXXX, iar în perioada 21 iunie 2012 – 02 iulie 2012, iar Larisa Bantuș a fost internată la tratament staționar cu diagnoza YYYYY, în cazul ambilor, factorii etiologici incluzând și factorii psiho-emoționali, aflați în strânsă legătură cu acțiunile ilicite ale „Aviconconstruct” SRL.

În context, recurenții au reiterat și circumstanțele faptice legate de procesul construcției demarate de „Aviconconstruct” SRL bd. Alba Iulia nr. 168, mun. Chișinău, inclusiv impactul asupra mediului ambiant.

Recurenții au relatat că întinderea prejudiciului moral cauzat este una semnificativă, durând mai mult de 8 ani, amplificând gravitatea suferințelor psihice pe care le-au suportat.

La 24 iulie 2019, Curtea Supremă de Justiție a expediat intimății „Aviconconstruct” SRL copia cererii de recurs depuse de Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș, reprezentați de avocatul Alexandru Iachimciuc, împotriva deciziei din 05 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 29, vol. IV).

Intimata „Aviconconstruct” SRL și intervenientul accesoriu Primăria mun. Chișinău, nu și-au valorificat dreptul de a depune referință la recursul declarat de Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș, reprezentați de avocatul Alexandru Iachimciuc.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Colegiul constată că la materialele cauzei este anexată fișa de însoțire nr. 4567-3, în care este indicat că la data de 24 aprilie 2019, Curtea de Apel Chișinău a

expediat în adresa recurenților „Aviconconstruct” SRL, Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș copia deciziei integrale din 05 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 246, vol. III).

Însă, la materialele cauzei nu sunt anexate avizele de primire de către recurenții „Aviconconstruct” SRL, Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș a copiei deciziei integrale din 05 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău.

Astfel, Colegiul consideră că recurenta „Aviconconstruct” SRL, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan, care a declarat recurs la data de 05 iunie 2019, și recurenții Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș, reprezentați de avocatul Alexandru Iachimciuc, care au declarat recurs la data de 23 iulie 2019, s-au conformat prevederilor legale, încadrându-se în termenul de declarare a recursului prevăzut la art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Prin încheierea din 23 octombrie 2019 a Curții Supreme de Justiție, recursurile declarate de „Aviconconstruct” SRL, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan, și de Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș, reprezentați de avocatul Alexandru Iachimciuc, au fost considerate admisibile (f.d. 61-62, vol. IV).

Verificând decizia din 05 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că se impune admiterea recursurilor declarate de „Aviconconstruct” SRL, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan, și de Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș, reprezentați de avocatul Alexandru Iachimciuc, casarea deciziei din 05 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău și trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată, pentru motivele ce se succed.

Conform art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Conform art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Art. 26 alin. (1) din Codul de procedură civilă stipulează că procesele civile se desfășoară pe principiul contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale.

Conform art. 26 alin. (3) din Codul de procedură civilă, instanța care judecă

cauza își păstrează imparțialitatea și obiectivitatea, creează condiții pentru exercitarea drepturilor participanților la proces, pentru cercetarea obiectivă a circumstanțelor reale ale cauzei.

Potrivit art. 26 alin. (4) din Codul de procedură civilă, egalitatea părților în drepturile procedurale este garantată prin lege și se asigură de către instanță prin crearea posibilităților egale, suficiente și adecvate de folosire a tuturor mijloacelor procedurale pentru susținerea poziției asupra circumstanțelor de fapt și de drept, astfel încât niciuna dintre părți să nu fie defavorizată în raport cu cealaltă.

Art. 6 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Omului impune cerința ca un tribunal care intră în sfera sa de aplicare să fie independent și imparțial. De regulă, imparțialitatea se definește prin lipsa oricăror preferințe sau atitudini părtinitoare și poate fi analizată în diverse moduri. Conform jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, existența imparțialității în sensul art. 6, inclusiv în ceea ce privește asigurarea principiului egalității armelor în proces, trebuie să se stabilească în funcție de: (I) un test subiectiv, în cadrul căruia trebuie să se țină seama de convingerile personale și comportamentul unui anumit judecător într-o anumită cauză; și (II) un test obiectiv, în cadrul căruia se stabilește dacă instanța în sine și, printre alte aspecte, componența acesteia, a oferit garanții suficiente pentru excluderea oricărui dubiu legitim în legătură cu imparțialitatea acesteia (hotărârile în cauzele Fey v. Austria, 24 februarie 1993, parag. 28 și 30, Wettstein v. Elveția, 21 decembrie 2000, parag. 42, Volkov v. Ucraina, 9 ianuarie 2013, parag. 104).

Cu toate acestea, în unele cauze, în care poate fi dificilă obținerea unor probe care să infirme prezumția de imparțialitate subiectivă a judecătorului, cerința privind imparțialitatea obiectivă oferă o garanție suplimentară importantă (hotărârea în cauza Pullar v. Regatul Unit, 10 iunie 1996, parag. 32).

Așadar, verificând criteriile de evaluare a imparțialității instanței de judecată care a examinat prezenta cauză, totodată ținând cont de argumentele expuse în cererea de recurs, Colegiul constată că instanța de apel a judecat prezenta cauză cu încălcarea prevederilor art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, și anume în contradicție cu dreptul la un proces echitabil și principiului egalității armelor în proces, garantate de art. 6 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Omului.

Din materialele cauzei, Colegiul reține că la 19 decembrie 2012, Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș au depus cerere de chemare în judecată împotriva „Aviconconstruct” SRL cu privire la recunoașterea încălcării dreptului la respectarea vieții private și a domiciliului, garantat de art. 28-29 din Constituția Republicii Moldova și de art. 8 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, precum și recunoașterea încălcării dreptului de vecinătate coroborat cu dreptul de proprietate, garantat de art. 46 din Constituția Republicii Moldova și de art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (f.d. 1-19, vol. I).

La 02 mai 2013, reclamantii Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș, reprezentați

de avocatul stagiar Livia Mitrofan, au depus cerere prin care au depus cerere privind modificarea obiectului acțiunii, solicitând repararea prejudiciului material în suma care va fi stabilită prin expertiză, repararea prejudiciului moral în sumă de 50 000 euro, încasarea despăgubirii ce rezultă din limitarea dreptului de vedere în sumă de 1 600 lei lunar pentru o perioadă de cel puțin 10 ani și interzicerea exploatării complexului locativ până la achitarea de către „Aviconconstruct” SRL a tuturor despăgubirilor (f.d. 115-128, vol. I).

La 22 mai 2013, reclamantii Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș, reprezentați de avocatul stagiar Livia Mitrofan, au depus cerere prin care au renunțat la pretenția privind încasarea despăgubirii ce rezultă din limitarea dreptului de vedere în sumă de 1 600 lei lunar pentru o perioadă de cel puțin 10 ani, căreia anterior nu i s-a dat curs (f.d. 195-198, vol. I).

Prin încheierea din 20 martie 2014 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, a fost introdusă în proces în calitate de intervenient accesoriu Primăria mun. Chișinău (f.d. 212, vol. I).

În ședința de judecată din 14 decembrie 2015, reprezentantul reclamantilor Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș, avocatul Ana Nani, a înaintat cerere prin care a concretizat pretenția privind repararea prejudiciului material, solicitând încasarea sumei de 330 950 lei cu titlu de reparare a prejudiciului material, cu trimitere la raportul de expertiză judiciară nr. 568 din 15 aprilie 2015, întocmit de expertul Alexandr Gordînschi (f.d. 159; 154-155, vol. II).

Prin hotărârea din 08 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș împotriva „Aviconconstruct” SRL, intervenient accesoriu Primăria mun. Chișinău, cu privire la repararea prejudiciului material în sumă de 330 950, 36 lei și a celui moral în sumă de 50 000 euro. S-a încasat în beneficiul lui Anatolie Bantuș și Larisei Bantuș, din contul „Aviconconstruct” SRL, suma de 330 950, 36 lei cu titlu de reparare a prejudiciului material și suma de 9 928 lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de plată a taxei de stat. În rest, în partea cerinței privind repararea prejudiciului moral în sumă de 50 000 euro, a fost respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată (f.d. 103-114, vol. III).

La 04 ianuarie 2018, „Aviconconstruct” SRL, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan, a declarat apel împotriva hotărârii din 08 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani (f.d. 118-119, vol. III).

La 05 ianuarie 2018, Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș, reprezentați de avocatul Alexandru Iachimciuc, au declarat apel împotriva hotărârii din 08 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani (f.d. 120, vol. III).

După cum rezultă din fișa de repartizare a dosarului, la data de 26 ianuarie 2018, prezenta cauză civilă a fost repartizată spre examinare în ordine de apel, prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, judecătorului raportor Maria Guzun (f.d. 123, vol. III).

Prin dispoziția din 02 ianuarie 2018 a președintelui Curții de Apel Chișinău, în cadrul Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău au fost constituite complete de judecată pentru anul 2018, inclusiv completul nr. 6,

format din judecătoria Maria Guzun, Liuba Pruteanu și Virgiliu Buhnaci (f.d. 124-125, vol. III).

Prin încheierea protocolară din 03 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău, au fost acceptate spre examinare apelurile declarate de „Aviconconstruct” SRL, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan, și de Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș, reprezentați de avocatul Alexandru Iachimciuc, următoarea ședință de judecată fiind stabilită pentru data de 29 mai 2018, ora 11.00 (f.d. 151-152, vol. III).

Prin încheierea protocolară din 29 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, ședința de judecată din 29 mai 2018 a fost amânată, următoarea ședință de judecată fiind stabilită pentru data de 19 iunie 2018, ora 10.00 (f.d. 158-159, vol. III).

După cum rezultă din nota informativă din 19 iunie 2018, ședința de judecată din 19 iunie 2018 nu a avut loc, următoarea ședință de judecată fiind stabilită pentru data de 26 iunie 2018, ora 15.30 (f.d. 166, vol. III).

Prin încheierea protocolară din 26 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, ședința de judecată din 26 iunie 2018 a fost amânată, următoarea ședință de judecată fiind stabilită pentru data de 10 iulie 2018, ora 14.00 (f.d. 170-171, vol. III).

În ședința de judecată din 10 iulie 2018, reprezentantul apelantei „Aviconconstruct” SRL, avocatul Nicolae Leșan, a înaintat un demers privind audierea în ședința de judecată a expertului Anatolie Achimov, care a întocmit raportul de expertiză judiciară nr. 0159 din 02 mai 2017 (f.d. 177-178; 179-180, vol. III).

Prin încheierea protocolară din 10 iulie 2018 a Curții de Apel Chișinău, ședința de judecată din 10 iulie 2018 a fost amânată în legătură cu necesitatea citării expertului Anatolie Achimov, următoarea ședință de judecată fiind stabilită pentru data de 17 iulie 2018, ora 14.30 (f.d. 179-180, vol. III).

Prin încheierea din 17 iulie 2018 a vicepreședintelui Curții de Apel Chișinău, în legătură cu aflarea judecătorului Virgiliu Buhnaci în concediu medical la data de 17 iulie 2018, componența completului de judecată nr. 6 pentru data de 17 iulie 2018 a fost modificată, după cum urmează: Maria Guzun (președinte) și judecătorii Liuba Pruteanu și Ion Țurcan (f.d. 185, vol. III).

Prin încheierea protocolară din 17 iulie 2018 a Curții de Apel Chișinău, ședința de judecată din 17 iulie 2018 a fost amânată în legătură cu necesitatea citării repetate a expertului Anatolie Achimov, următoarea ședință de judecată fiind stabilită pentru data de 14 august 2018, ora 14.00 (f.d. 186-187, vol. III).

Prin încheierea protocolară din 14 august 2018 a Curții de Apel Chișinău, ședința de judecată din 14 august 2018 a fost amânată în legătură cu necesitatea citării repetate a expertului Anatolie Achimov, următoarea ședință de judecată fiind stabilită pentru data de 27 noiembrie 2018, ora 10.00 (f.d. 153-154, vol. III).

Prin încheierea protocolară din 27 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, ședința de judecată din 27 noiembrie 2018 a fost amânată în legătură cu necesitatea citării repetate a expertului Anatolie Achimov, următoarea ședință de judecată fiind stabilită pentru data de 18 decembrie 2018, ora 10.00 (f.d. 200-201, vol. III).

Prin încheierea protocolară din 18 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, ședința de judecată din 18 decembrie 2018 a fost amânată în legătură cu boala expertului Anatolie Achimov, la demersul reprezentantului apelantei „Aviconconstruct” SRL, avocatului Nicolae Leșan, următoarea ședință de judecată fiind stabilită pentru data de 29 ianuarie 2019, ora 10.00 (f.d. 204, vol. III).

Prin dispoziția din 02 ianuarie 2019 a președintelui Curții de Apel Chișinău, în cadrul Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău a fost constituit completul nr. 3 în cauze de drept comun pentru anul 2019, format din judecătoria Maria Guzun, Liuba Pruteanu și Virgiliu Buhnaci (f.d. 205, vol. III).

Prin încheierea protocolară din 29 ianuarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, ședința de judecată din 29 ianuarie 2019 a fost amânată în legătură cu imposibilitatea prezentării expertului Anatolie Achimov, la demersul reprezentantului apelantei „Aviconconstruct” SRL, avocatului Nicolae Leșan, următoarea ședință de judecată fiind stabilită pentru data de 12 februarie 2019, ora 13.00 (f.d. 207-208, vol. III).

Prin încheierea din 12 februarie 2019 a președintelui Curții de Apel Chișinău, în legătură cu aflarea judecătorului Virgiliu Buhnaci în concediu în perioada 04 februarie 2019 – 22 februarie 2019, componența completului de judecată nr. 3 pentru data de 12 februarie 2019 a fost modificată, după cum urmează: Maria Guzun (președinte) și judecătoria Liuba Pruteanu și Grigore Dașchevici (f.d. 219, vol. III).

În ședința de judecată din 12 februarie 2019, completul de judecată al instanței de apel constituit din judecătoria Maria Guzun (președinte), Grigore Dașchevici și Liuba Pruteanu a purces la examinarea apelurilor în fond, și anume l-a audiat pe expertul judiciar Anatolie Achimov, a ascultat explicațiile participanților la proces, a verificat probele administrate în prima instanță și cele prezentate în instanța de apel, a trecut la pledoarii și la audierea replicilor, moment în care reprezentantul apelantei „Aviconconstruct” SRL, avocatului Nicolae Leșan, a formulat o cerere de recuzare instanței, fiind dispusă întreruperea ședinței de judecată pentru transmiterea spre examinare a cererii de recuzare (f.d. 213-216, vol. III).

Prin încheierea din 20 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea depusă de reprezentantul apelantei „Aviconconstruct” SRL, avocatul Nicolae Leșan, privind recuzarea judecătorilor Maria Guzun, Liuba Pruteanu și Grigore Dașchevici (f.d. 224-226, vol. III).

În succesiunea celor relatate, Colegiul observă că următoarea ședință de judecată a avut loc la data de 05 martie 2019, după cum rezultă din procesul-verbal al acestei ședințe de judecată (f.d. 229-231, vol. III).

Totodată, Colegiul constată că prin încheierea din 05 martie 2019 a președintelui Curții de Apel Chișinău, în legătură cu aflarea judecătorului Liuba Pruteanu în concediu neplătit în perioada 25 februarie 2019 – 07 martie 2019, componența completului de judecată nr. 3 pentru data de 05 martie 2019 a fost modificată, după cum urmează: Maria Guzun (președinte) și judecătoria Virgiliu

Buhnaci și Iurie Cotruță (f.d. 228, vol. III).

Aici, Colegiul decelează că în conformitate cu art. 376 alin. (1) din Codul de procedură civilă, dispozițiile de procedură privind judecarea cauzelor civile în primă instanță se aplică și în instanța de apel în măsura în care nu sunt contrare dispozițiilor prezentului capitol.

Art. 25 alin. (1) din Codul de procedură civilă prevede că instanța trebuie să cerceteze direct și nemijlocit probele, să asculte explicațiile părților și intervenienților, depozițiile martorilor, concluziile expertului, consultațiile și explicațiile specialistului, să ia cunoștință de înscrisuri, să cerceteze probele materiale, să audieze înregistrările audio și să vizioneze înregistrările video, să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate și al probelor cercetate și verificate în ședința de judecată.

Potrivit art. 25 alin. (2) din Codul de procedură civilă, dezbaterile judiciare se desfășoară oral și în fața aceluiași complet de judecată. În cazul înlocuirii unui judecător în timpul judecării cauzei, dezbaterile se reiau de la început.

Conform art. 190 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecătorul, după ce constată pregătirea suficientă a cauzei pentru dezbateri judiciare, coordonează cu părțile locul, data și ora ședinței și pronunță o încheiere prin care stabilește termenul de judecare a cauzei în ședința de judecată.

Astfel, în condițiile în care ședința de judecată a instanței de apel din 12 februarie 2019 a fost întreruptă pentru examinarea cererii de recuzare, care a fost soluționată prin încheierea din 20 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, instanța de apel urma să stabilească data următoarei ședințe de judecată, la care urmau să fie reluate de la început dezbaterile judiciare, luând în considerare schimbarea componenței completului de judecată, or componența instituită prin încheierea din 12 februarie 2019 a președintelui Curții de Apel Chișinău a avut un caracter temporar, în legătură cu aflarea judecătorului Virgiliu Buhnaci în concediu în perioada 04 februarie 2019 – 22 februarie 2019.

Aici, se impune precizarea că participanții la proces urmau să fie înștiințați despre data și ora următoarei ședințe de judecată, la fel ca și expertul judiciar Anatolie Achimov. Or, audierea expertului judiciar Anatolie Achimov a fost dispusă prin încheierea protocolară din 10 iulie 2018 a Curții de Apel Chișinău la etapa pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare, la demersul reprezentantului apelantei „Aviconconstruct” SRL, avocatului Nicolae Leșan.

Însă, deși expertul judiciar Anatolie Achimov nu s-a prezentat în ședința de judecată din 05 martie 2019, și nici vreun reprezentant al apelantei „Aviconconstruct” SRL nu a fost prezent, completul de judecată al instanței de apel în componența judecătorilor Maria Guzun, Virgiliu Buhnaci și Iurie Cotruță, a purces la examinarea apelurilor în fond și a pronunțat dispozitivul deciziei contestate.

În aceste condiții, Colegiul concluzionează că instanța de apel a judecat prezenta cauză civilă cu încălcarea prevederilor art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, și anume în contradicție cu dreptul la un proces echitabil și principiului egalității armelor în proces, garantate de art. 6 din Convenția pentru

Apărarea Drepturilor și Libertăților Omului.

Or, instanța de apel, fiind obligată în virtutea prevederilor 25 alin. (1) din Codul de procedură civilă să cerceteze direct și nemijlocit probele, inclusiv explicațiile expertului invitat, ulterior reluării de la început a dezbaterilor judiciare, s-a prevalat de obligația audierii în ședința de judecată a expertului judiciar Anatolie Achimov, în baza încheierii protocolare din 10 iulie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

Mai mult, din înregistrarea audio a ședinței de judecată din 05 martie 2019, rezultă că instanța de apel nu a dat citire și nu a audiat explicațiile expertului judiciar Anatolie Achimov date în ședința de judecată din 12 februarie 2019.

De altfel, din înregistrarea audio a ședinței de judecată din 05 martie 2019, nici nu rezultă că instanța de apel a cercetat și alte materiale ale cauzei.

Drept urmare, explicațiile expertului judiciar Anatolie Achimov date în ședința de judecată din 12 februarie 2019, adică anterior reluării de la început a dezbaterilor judiciare, nici nu și-au găsit reflectare și analiză în conținutul deciziei din 05 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, deși însăși instanța de apel, prin încheierea protocolară din 10 iulie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a concluzionat în privința relevanței și pertinentei acestor declarații.

În acest mod, este evident că instanța de apel a admis un dezechilibru al armelor în proces, ceea ce a dus la încălcarea dreptului apelantei „Aviconconstruct” SRL la un proces echitabil.

În altă ordine de idei, Colegiul reține că prin încheierea din 04 iulie 2014 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, a fost respinsă cererea depusă de „Aviconconstruct” SRL, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan, privind încetarea procesului civil în temeiul art. 265 lit. b) din Codul de procedură civilă (f.d. 31-32, vol. II).

De asemenea, Colegiul constată că prin încheierea din 04 iulie 2014 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, a fost respinsă cererea depusă de „Aviconconstruct” SRL, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan, privind atragerea în proces a persoanelor fizice-locatari ai blocului de pe bd. Alba Iulia nr. 168, mun. Chișinău (f.d. 37-38, vol. II).

La etapa examinării cauzei în ordine de apel, și anume la data de 18 iunie 2018, apelanta „Aviconconstruct” SRL, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan, a depus cerere în care a indicat că solicită și casarea încheierilor nominalizate din 04 iulie 2014 ale Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău (f.d. 161-165, vol. III).

Însă, instanța de apel a omis totalmente să examineze legalitatea încheierilor contestate ale primei instanțe, fapt invocat de către recurenta „Aviconconstruct” SRL, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan, în cererea de recurs, încălcare procedurală care de asemenea se circumscrie prevederilor art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

Omisiunea instanței de apel de a examina legalitatea încheierilor din 04 iulie 2014 ale Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, a dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a prezentei cauze civile, mai ales în condițiile în care

obiectul principal al prezentei acțiuni civile constă în pretențiile lui Anatolie Bantuș și ale Larisei Bantuș privind repararea prejudiciului material și moral cauzat de „Aviconconstruct” SRL prin efectuarea lucrărilor de construcție pretins ilegale, iar anterior, în cadrul cauzei civile soluționate în mod irevocabil prin decizia din 28 martie 2012 a Curții Supreme de Justiție, Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș de asemenea au solicitat repararea prejudiciului material și moral cauzat de „Aviconconstruct” SRL prin efectuarea lucrărilor de construcție pretins ilegale.

Instanța de recurs nu este în drept să corecteze erorile depistate ale instanței de apel prin pronunțarea unei noi hotărâri, deoarece în acest mod neîntemeiat ar lipsi participanții la proces de un grad de jurisdicție.

Pe baza celor prezentate, dar și având în vedere că normele de drept procedural au un caracter absolut și imperativ pentru instanțele de judecată, iar încălcarea acestora atrage după sine casarea deciziei, instanța de recurs nu va analiza celelalte argumente invocate în cererile de recurs, care vizează fondul cauzei. Această împrejurare, în sine, reprezintă o garanție împotriva unei eventuale prejudicieri a imparțialității și independenței instanței, care urmează să judece cauza în ordine de apel.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și să emită o decizie legală și întemeiată, cu respectarea tuturor rigorilor procedurale și a dreptului garantat al părților la un proces echitabil, prevăzut de articolul 6 alin. (1) din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Luând în considerare problemele de drept invocate în speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile declarate de „Aviconconstruct” SRL, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan, și de Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș, reprezentați de avocatul Alexandru Iachimciuc, de a casa decizia din 05 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău și de a trimite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) și alin. (2)-(3) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admit recursurile declarate de „Aviconconstruct” SRL, reprezentată de avocatul Nicolae Leșan, și de Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș, reprezentați de avocatul Alexandru Iachimciuc.

Se casează decizia din 05 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Anatolie Bantuș și Larisa Bantuș împotriva „Aviconconstruct” SRL, intervenient accesoriu Primăria mun. Chișinău, cu privire la repararea prejudiciului material și moral, precum și încasarea cheltuielilor de judecată și se trimite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel

Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

judecătorii

Oleg Sternioală

Maria Ghervas

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Nina Vascan